

Барановська І.Г. Робоча програма **«Театрально-гурткова робота в початковій школі»** для здобувачів вищої освіти за спеціальністю АЗ Початкова. Освітньо-професійна програма: 1. Початкова освіта та інтегрований курс «Мистецтво» 2025.18с.

Автор

Барановська І.Г.
Baranovska I.G.

Назва

Робоча програма «Театрально-гурткова робота в початковій школі»
Syllabus “Theatrical Club Activities in Primary School”

Ключові слова

театрально-гурткова робота, початкова школа, мистецька освіта, позакласна діяльність, режисура, сценічна мова, сценічний рух, репетиційний процес, творчий розвиток, організація гуртка, художня спадщина.
theatrical club activities, primary school, arts education, extracurricular activities, directing, stage speech, stage movement, rehearsal process, creative development, club organization, artistic heritage.

Анотації

Курс «Театрально-гурткова робота в початковій школі» спрямований на підготовку висококваліфікованих і компетентних педагогів для роботи в початкових класах загальної середньої освіти. Мета дисципліни полягає у формуванні здатності майбутніх учителів організовувати театрально-гурткову діяльність на основі активно-діалогової педагогічної взаємодії, інтегруючи кращі зразки мистецької спадщини, розвиваючи творчість, співпереживання та здатність до осмисленої інтерпретації літературних і театральних творів. Програма курсу охоплює теоретичні засади гурткової роботи, поліфункціональну природу театрального мистецтва, основи режисури дитячого театру, сценічної мови та руху, а також підготовку вистав до показу. Матеріали курсу сприяють розвитку професійних, методичних та творчих компетентностей майбутніх учителів мистецтва, їх готовності до організації позакласної діяльності та творчого розвитку молодших школярів.

The course “Theatrical Club Activities in Primary School” is aimed at preparing highly qualified and competent teachers for work in primary classes of general secondary education institutions. The purpose of the discipline is to develop future teachers’ ability to organize theatrical club activities based on an active-dialogue form of pedagogical interaction, integrating the best examples of artistic heritage, fostering creativity, empathy, and the capacity for thoughtful interpretation of literary and theatrical works. The syllabus covers the theoretical foundations of club work, the multifunctional nature of theatrical art, basics of directing children’s theatre, stage speech and movement, as well as preparation of performances for

presentation. The course materials contribute to the development of professional, methodological, and creative competencies of future art teachers, enhancing their readiness to organize extracurricular activities and support the creative development of young learners.

Текст

1. Опис навчальної дисципліни «Театрально-гурткова робота в початковій школі»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	вибіркова
Індивідуальне навчально-дослідне завдання : створення сценарію вистави для дітей, розробка програми театрального гуртка, відео ролі	Спеціальність А3 Початкова освіта Освітньо-професійна програма : Початкова освіта та інтегрований курс «Мистецтво»	РІК ПІДГОТОВКИ
		1-й
Загальна кількість годин –120		СЕМЕСТР
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 48 самостійної роботи студента - 72	Ступінь вищої освіти бакалавр	10 год
		ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
		38 год.
		ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ
		-
		ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ
		-
		САМОСТІЙНА РОБОТА
		72 год.
		ВИД КОНТРОЛЮ: залік

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи % становить: для денної форми навчання - 40% - 60%

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета дисципліни «Театрально-гурткова робота в початковій школі» підготовка високопрофесійних компетентних педагогічних працівників для закладів початкових класів закладів загальної середньої освіти, які:

- здатні вирішувати складні нестандартні завдання і проблеми інноваційного і дослідницького характеру в галузі початкової освіти, адаптуватися до змін в галузі освіти, інтегруватися в європейський освітній простір;

- характеризуються наявністю стійких моральних цінностей, національною свідомістю, патріотизмом, готовністю до самореалізації в професійній і громадській діяльності;

- прагнуть до самоосвіти, самовдосконалення на засадах інтеграції національних, європейських і світових культурних цінностей та досягнень у галузі початкової та мистецької освіти

2.2. Завдання – забезпечити підготовку майбутніх учителів початкових класів до організації театрально-гурткової роботи на засадах такої активно-діалогової форми педагогічної взаємодії, що ґрунтується на основі цілісного сприйняття кращих зразків мистецької спадщини людства, співпереживанні, творчому осмисленні, оцінці та інтерпретації змісту літературних творів.

2.3. Компетентності (за освітньою програмою)

2.3.1. Загальні компетентності

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

2.3.2. Спеціальні (фахові) компетентності

СК 1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК 2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК 3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК 4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК 6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК 9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК 10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК 14. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецькій діяльності.

СК 15. Здатність до розробки та реалізації мистецьких проектів та програм.

СК 16. Здатність збирати, аналізувати та синтезувати мистецьку інформацію та застосовувати її в процесі педагогічної інтерпретації на уроках мистецтва та організації позакласної та позашкільної роботи з дітьми.

СК 17. Здатність користуватися символікою і термінологією мови мистецтв.

СК 18. Здатність формувати ключові компетентності учнів у світлі вимог Нової української школи на уроках мистецької освітньої галузі та в позакласній, позашкільній роботі.

СК 19. Здатність застосовувати традиційні й інноваційні мистецько-педагогічні технології відповідно до мети і завдань мистецької освітньої галузі та вікових й індивідуальних здібностей учнів.

2.4. Програмні результати навчання

ПРН 01 Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПРН 04 Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПРН 6 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-

літературної, математичної, природничої, технологічної, інформативної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПРН 7. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПРН 16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

ПРН 18. Розуміти й визначати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби мистецької діяльності.

ПРН 19. Вміти класифікувати твори мистецтва за видами та жанрами, давати емоційно-естетичну оцінку творам мистецтва, уміти надавати характеристику та творчо інтерпретувати художній образ творів мистецтв

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	зокрема				
		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІНД	С.Р.
1	2	3	4	5	6	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ						
Тема 1. Поняття позакласної та позашкільної роботи. Принципи та організаційні форми виховної роботи	4	2	-	-	-	2
Тема 2. Види гуртків. Створення робочої програми гуртка	12	-	2	-	-	10
Тема 3. Вибір репертуару для дитячого театру	10	-	4	-	-	6
Разом за розділом 1	26	2	6	-	-	18
РОЗДІЛ 2 ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНА ПРИРОДА ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА						
Тема 4. Театр – синтез мистецтв. Мистецтво педагогіки та театр. Види театру	8	2	2	-	-	4
Тема 5. Театр – синтез мистецтв. Мистецтво педагогіки та театр. Види театру	8	2	2	-	-	4
Разом за розділом 2	16	4	4	-	-	8
РОЗДІЛ 3. ОСНОВИ РЕЖИСУРИ ВИСТАВИ ДИТЯЧОГО ТЕАТРАЛЬНОГО ГУРТКА						
Тема 6. Основи сценічної мови	18	2	6	-	-	10
Тема 7. Основи сценічного руху	16		6	-	-	10
Разом за розділом 3	34	2	12			20
РОЗДІЛ 4. ПІДГОТОВКА ВИСТАВИ ДО ПОКАЗУ						
Тема 8. Репетиційний процес та його особливості. Робота над виставою	38	2	14			22
Тема 9. Прем'єрний показ вистави	6	-	2			4

Разом за розділом 4	44	2	16			26
Усього годин	120	10	38	-	-	72

4. Методичне забезпечення

1. Нормативні документи щодо початкової освіти.
2. Підручники та навчально-методичні посібники зі списку літератури.
3. Музично-ілюстративний матеріал.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних індивідуальних занять.
5. Методичні матеріали з питань виконання ІНДЗ.
6. Музичний інструмент, комплект дитячих музичних інструментів.
7. Наукові статті та методичні рекомендації:

1. Барановська І.Г. Творчий розвиток молодших школярів засобами театральної діяльності . *Zbior raportow naukowych. «Perspektyvy rozwoju badan naukowych w 21 wieku»*. (27.02.2013 – 28. 02.2013) Szczecin: Wydawca: Sp. z o. o. «Diamond trading tour», 2019. С. 5 – 9.

2. Барановська І.Г., Мозгальова Н.Г. Основні принципи педагогіки театру. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 22-23 квітня 2021 р.). Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2021. Вип. 10. 651 с.С.434 – 437

3. Барановська І.Г., Мозгальова Н.Г. Історичні передумови виникнення театру ляльок. *Наукові записки*, 2016. № 24. С. 236.

4. Барановська І.Г., Андрійців О.М. Особливості вибору репертуару для дитячого ансамблю народної музики. Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв,. Серія «Мистецтво» . Вінниця, 2018, С.7-10

5. Барановська І. Г., Білоконь Я. В., Моркот Д. В. Театр – мистецько–культурний простір для естетичного розвитку майбутніх учителів. *Філософія культурно-мистецької освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. м. Київ, 24 березня 2022 (24 червня 2022 р.). Київ, 2022. 240 с. С. 13-16

6. Барановська І.Г. Майстер-клас як особлива форма підготовки здобувачів до організації театралізованої діяльності в початковій школі. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 6-7 липня 2022 р.). Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2022. Вип. 11.

7. Барановська, І., Добровольська, Р., & Якименко, Ю. Методологічні засади формування культурної компетентності майбутніх учителів мистецтва за просвітницько-мотиваційним критерієм. *Освітологічний дискурс*, 2024. 45(2). <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2024.2.10>

8. Барановська І.Г., Тодосієнко Н.Л., Граб О.Д. Інноваційні підходи як чинник формування художньо-аналітичних і комунікативних умінь майбутніх учителів мистецтва. *Наукові записки. Серія Педагогічні науки*. 2025

9. Вірченко.Т Сучасна українська драматургія для дітей: аксіологічний вимір крізь поколіннєву призму». *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. Збірник наукових праць (філологічні науки) №12, 2018. С. 18-23 С.21-22

10. Гейко, В. Виховуємо театром. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2022. № 10. С. 31–32.

11. Горбань, Я. В. Ампаторський театр у період сучасних суспільних трансформацій (до проблеми визначення соціокультурних показників). *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2023. № 34/36. С. 72–77.
12. Демченко Олена. Європейські орієнтири у підготовці майбутніх педагогів до використання театру в соціально-виховній роботі. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2021. Вип. 10. С.466-472.
13. Барановська І.Г., Демченко О.П., Граб О.Д. Підготовка майбутніх учителів початкових класів та мистецтва до формування soft skills дітей засобами театрального мистецтва. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2022. Вип. 63. 220с. С. 78-87 <https://vspu.net/sit/index.php/sit/issue/view/189/186>
14. Денисюк, С. Театральна педагогіка. *Початкова освіта*. 2013. № 36. С. 17–18.
15. Жернова, А. Тренінг-вправи з театральної педагогіки. *Початкова освіта. Шкільний світ*. 2007. № 40. С. 4-5
16. Казьмірчук Наталя. Методичні аспекти підготовки вчителів до театралізованої діяльності зі школярами. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2021. Вип. 10. С.491-497.
17. Казьмірчук Наталя, Василенко Олена. Соціально-виховний потенціал театралізованої діяльності. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2021. Вип. 10. С.497-500.
18. Лимаренко Л.І. Перспективи театально-педагогічної підготовки майбутніх педагогів у системі професійної освіти. *Педагогічний альманах*. 2016. Вип. 29. С. 143–148.
19. Мірошніченко Н. Де поселився «Драмовичок»? *День*. 2013. 29 трав.
20. Мірошніченко Н. Сучасна українська драматургія в контексті теорії поколінь. *Курбасівські читання*. 2016. № 1. С. 56–85.
21. Мельникова О.Г. Виховання творчої особистості учня засобами театального мистецтва. *Педагогічна майстерня*. 2023. № 4. С. 30–31.
22. Методичні рекомендації щодо організації гурткової. URL: <https://cpo.in.ua/z-dosv%D1%96du-roboti-ker%D1%96vnika-teatralnogo-gurtka-ratushinsko%D1%97-v.v.html>
23. Наконечна О. Нові перспективи дослідження сценічної образності в театальному мистецтві. *Динаміка наукових досліджень*. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2015. Т. 63. С. 34-36
24. Січкара О. Жанрово-стильові різновиди сучасної української літератури для дітей і про дітей. *Література. Діти. Час: науковий вісник*. 2021. Вип. 2. С. 149–158.
25. Тодосієнко Н.Л., Барановська І.Г. Формування мистецької компетентності дітей як необхідна складова професійної підготовки майбутніх учителів. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Вип. 32. 2024. С.115-124. <https://sj.udu.edu.ua/index.php/tmae/article/view/1606>
26. Чирков О. Драматургія – мистецтво драми?. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Випуск 30. Філологічні науки. Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2016. С. 108.
27. Demchenko Olena, Kazmirchuk Natalia, Zhovnych Olesya, Stakhova Inna, Podorozhnyi Vadym, Baranovska Iryna. Preparing students for the use of theater activities for children's

development soft skills: european context. society. integration. education. Rpoceedings of the International Scientific Conference. Volume I. May 27th - 28th. 2022. p. 31-46
<http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/6866>

28. Mozgalova, N. G., Baranovska, I. G., Hlazunova, I. K., Mikhalishen, A. V., & Kazmirchuk, N. S. (2021). Methodological foundations of soft skills of musical art teachers in pedagogical institutions of higher education. *Linguistics and Culture Review*, 5(S2), 317-327.
<https://doi.org/10.37028/lingcure.v5nS2.1355>

5. Рекомендована література

Основна

1. Абрамян, В. Ц. Театральна педагогіка: навчальний посібник для вузів. Київ : Лібра, 1996. 224 с.
2. Барановська І.Г. Театр ляльок в початковій школі: навчально-методичний посібник. Вінниця, 2015. 170с.
3. Барановська І.Г., Демченко О.П., Жовніч О.В., Казьмірчук Н.С., Стахова І., Подорожний В. Сучасна драматургія для дітей: європейський контекст. Навчально-методичний посібник. Вінниця, 2022. 260с.
4. Ворожейкіна О.М. Театральна вітальня (середня школа). Харків: Вид. група «Основа», 2015. 207, [1] с.
5. Ворожейкіна О.М. Театр для малюків (початкова школа). Харків: Вид. група «Основа», 2024. 207, [1] с.
6. Горбов А. Постановка видовищно-театралізованих заходів. Київ:Шкільний світ, 2018.128 с.
7. Деркач О.О. У гості до Мельполмени. Навчальний посібник. Частина II. Вінниця. ВДПУ, 2010. 112 с.
8. Драмовичок. Антологія сучасної української драматургії для дітей та підлітків / Упорядники Н. Мірошниченко та ін. Київ : НЦТМ ім. Л. Курбаса, 2017. 464 с.
9. Ліпницька Марія Шкільний ляльковий театр. Тернопіль-Харків: Видавництво «Ранок», 2018. 112 с.
10. Медведь Н.М. Розвиток діалогічного мовлення засобами інсценізації. Харків: Вид. група «Основа», 2021. 112 с.
11. Олійник О.М. Театрально-ігрова діяльність в умовах дошкільного навчального закладу:навч.-метод.посіб. Кам'янець-Подільський: Волощук В.О., 2017.163с.
12. Сопер П. Основи мистецтва мови. URL:: http://krotov.info/lib_sec/18_s/sop/er_02.htm
13. Фесенко С. Основи тренінгу і техніки актора театру ляльок. Навчальний посібник. Львів., 2024. 187с.
14. Чайковський Д.С. Режисерський задум вистави. Допоміжні матеріали для вивчення однієї з основних проблем режисерської творчості: навч. посібник. Ужгород, 2022. 98 с.